

УДК 65.012.8

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

М. Ю. Крижовець

студентка 5 курсу, група УФЕБ -51м, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент Л. М. Акімова

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті проведено аналіз різних точок зору науковців щодо визначення терміну фінансово-економічна безпека підприємства. Виділено основні складові системи забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека підприємства, управління, система забезпечення, принципи.

В статье проведен анализ различных точек зрения ученых по определению термина финансово-экономическая безопасность предприятия. Выделены основные составляющие системы обеспечения финансово-экономической безопасности.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность предприятия, управление, система обеспечения, принципы.

In the article the analysis of the various points of view of scientists regarding the definition of financial and economic security. The main components of the system of financial and economic security.

Keywords: financial and economic security, management, system security, principles

На даному етапі розвитку економіки України, коли підприємства отримали право самостійного встановлення правових відносин із суб'єктами ринку, питання забезпечення фінансово-економічної безпеки все частіше стають перед керівниками підприємств різних форм власності. Така ситуація зумовлена тим, що фінансово-економічна діяльність формує фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності підприємства, підвищення конкурентоспроможності продукції та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Проблемам забезпечення фінансово-економічної безпеки на рівні господарюючих суб'єктів та організації управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві присвячені праці таких дослідників, як: О. Барановський, І. Бланк, О. Бойкевич, Т. Васильців, В. Волошин, К. Горячева, В. Домбровський, А. Єпіфанов, О. Захаров, С. Куперівська, Л. Мартюшева, І. Мойсеєнко, О. Марченко, І. Отенко, Р. Папехін, О. Пластун та П.Я. Пригунов.

Сучасний стан економіки потребує зміни підходів до дослідження організації управління фінансово-економічною безпекою, що пояснюється змінами, як у глобальному, так і локальному масштабі. На даний час перед підприємствами України стоїть проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки шляхом запровадження відповідного механізму управління та ефективного застосування його складових. Розгляд системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства, перш за все передбачає необхідність

з'ясування суті цього поняття. Результат аналізу різних поглядів вчених щодо визначення категорії «фінансово-економічна безпека підприємства» наведені в наступній таблиці.

Таблиця

Визначення терміну «фінансово-економічна безпека підприємства»

Автор	Визначення
Бондаренко О. О., Сухецький В. А.	Є поняття складним і комплексним і його визначають: сукупність робіт, які забезпечують платоспроможність підприємства та ліквідність його оборотних активів; організація контролю усіх видів діяльності підприємства з метою підвищення його ефективності; кваліфікація, компетентність та активність менеджерів; ефективність використання усіх видів ресурсів; процес попередження можливих збитків через внутрішні та зовнішні загрози тощо [3].
Варналій З. С.	Результат комплексу складових, орієнтованих на усунення фінансово-економічних загроз функціонування та розвитку підприємства і забезпечення його фінансової стійкості й незалежності, високої конкурентоспроможності технологічного потенціалу, оптимальності та ефективності організаційної структури, правового захисту діяльності, захисту інформаційного середовища, комерційної таємниці, безпеки персоналу, капіталу, майна та комерційних інтересів [4, С. 38].
Єпіфанов А. О., Пластун О. Л.	Стан підприємства, що: 1) дозволяє забезпечити фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність у довгостроковому періоді; 2) забезпечує достатню фінансову незалежність; задовольняє потреби підприємства у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення; 3) здатен протистояти існуючим і виникаючим небезпекам, що прагнуть завдати фінансової шкоди підприємству або змінити всупереч бажанню структуру власного капіталу, або примусово ліквідувати підприємство [6, С. 19].
Кириченко О. А.	Стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат по цінних паперах підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів [7].
Мойсеєнко І. П., Марченко О. М.	Такий фінансово-економічний стан підприємства, який забезпечує захищеність його фінансово-економічних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз та створює необхідні фінансово-економічні передумови для стійкого розвитку в поточному та довгостроковому періоді [8, С. 69].

Отже, узагальнюючи погляди науковців на визначення категорії фінансово-економічна безпека підприємства, варто зазначити, що на нашу думку під *фінансово-економічною безпекою підприємства* слід розуміти таке функціонування підприємства, яке забезпечує захищеність його фінансово-економічних інтересів від впливу факторів як внутрішнього так зовнішнього середовища, з урахуванням необхідності максимальної мінімізації ризиків

ведення господарської діяльності та орієнтації на базову стратегію підприємства, результатом чого є приріст потенціалу розвитку підприємства.

Складність, динамізм та непередбачуваність зовнішнього середовища сучасних підприємств, постійне зростання кількості загроз та ризиків у їх господарській діяльності зумовлюють необхідність виділення окремої функціональної підсистеми у їх загальній системі менеджменту – системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

У вузькому розумінні, система управління фінансово-економічною безпекою підприємства включає управлінські органи, підрозділи і виконавців, які виконують закріплені за ними функції й вирішують поставлені перед ними завдання (суб'єкти управління) та сукупність методів, за допомогою яких здійснюється управлінський вплив [5, С. 25]. У широкому розумінні система управління фінансово-економічною безпекою підприємства складається з наступних компонентів:

- організаційна структура, що відображає склад і підпорядкованість різних елементів, ланок і рівнів управління фінансово-економічною безпекою;

- суб'єкти управління (управлінські кадри) – працівники, що здійснюють функції управління або сприяють їхньому здійсненню, тобто професійно беруть участь у процесі управління і входять в апарат управління;

- механізм управління – сукупність головних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень для забезпечення захисту фінансово-економічних інтересів підприємства;

- об'єкт управління – комплекс діяльності людей, виділений із соціального середовища або як ланка соціальної системи (наприклад, підприємство), або як особлива функція, що вимагає спеціального механізму управління (наприклад, управління фінансами, збутом, персоналом тощо);

- функції управління – особливі види діяльності, що виражають напрямки або стадії здійснення цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на об'єкти управління;

- процесу управління – вплив суб'єктів управління на об'єкт управління за допомогою обраних методів для досягнення запланованих цілей [8, С. 5].

Отже, поняття системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства включає механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства, який являє собою сукупність його головних принципів, методів, прийомів, форм, інструментів і стимулів. На думку І. О. Бланка, структура механізму управління фінансовою безпекою складається з системи державного нормативно-правового регулювання, ринкового та внутрішнього механізму регулювання фінансової безпеки підприємства, системи методів та інструментів управління фінансовою безпекою підприємства [2, С. 99].

Головна мета управління фінансово-економічною безпекою підприємства – досягнення високої фінансової стійкості підприємства та захист його фінансово-економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз для забезпечення стійкого розвитку в довгостроковому періоді.

У теорії та практиці існує багато підходів щодо розуміння суті управління, зокрема: суб'єктно-об'єктний підхід управління фінансово-економічною безпекою підприємства слід розглядати як цілеспрямований вплив відповідного суб'єкта (чи суб'єктів) на визначені об'єкти, що здійснюється для досягнення певної мети та цілей управління або стану об'єкта управлінського впливу. З методологічного погляду, управління фінансово-економічною безпекою підприємства – система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з забезпеченням захисту його пріоритетних фінансово-економічних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз [1]. Слід зазначити, що з точки зору функціонально-процесійного підходу, управління фінансово-економічною безпекою підприємства – це безперервний процес виконання управлінських функцій, насамперед, організації, планування, аналізу, мотивації та контролю. Головні підходи до визначення

управління фінансово-економічною безпекою підприємства представлені на рисунку.

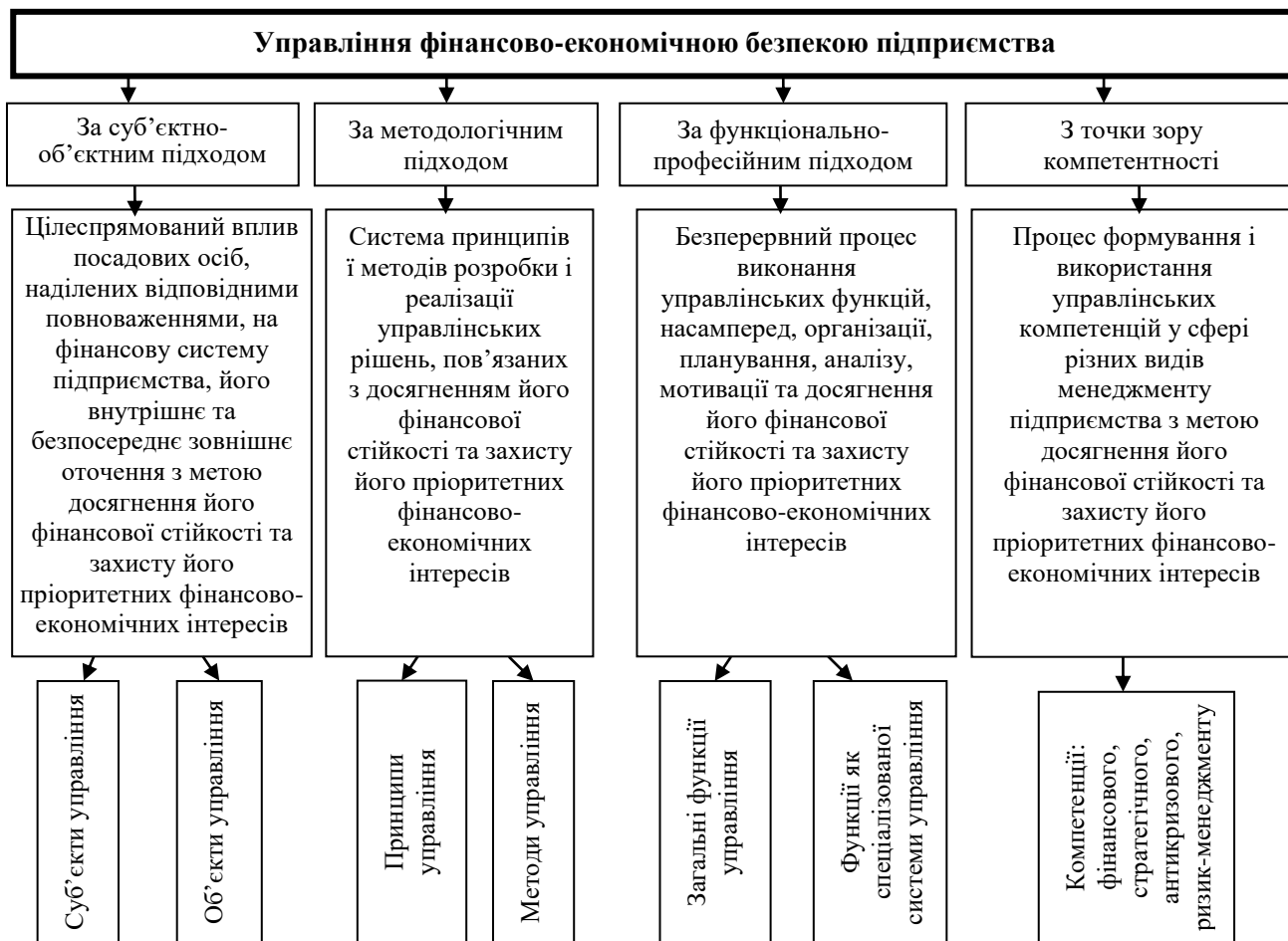

Рисунок. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства [8, С. 72]

Отже, за суб'єктно-об'єктним підходом, управління фінансово-економічною безпекою підприємства можна визначити як цілеспрямований вплив посадових осіб, наділених відповідними повноваженнями, на фінансову систему підприємства, його внутрішнє та безпосереднє зовнішнє оточення з метою досягнення високої фінансової стійкості та захищеності його фінансово-економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз для забезпечення стійкого розвитку в довгостроковому періоді.

Список використаних джерел:

1. Антоненко В. М. Система забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств [Електронний ресурс] / В. М. Антоненко, С. С. Певтієва. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4387>.
2. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс / І. А. Бланк – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2006. – 528 с.
3. Бондаренко О. О. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти [Електронний ресурс] / О. О. Бондаренко, В. А. Сухецький. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>.
4. Варналій З. С. Економічна безпека навч. посіб. / З. С. Варналій. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
5. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 386 с.
6. Єпіфанов А. О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: моногр. / А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.
7. Карковська В. Я. Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / В. Я. Карковська. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/handle/ntb/22399>.
8. Мойсеєнко І. П. Механізми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання / І. П. Мойсеєнко // Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: матеріали міжкафедрального науково-практичного семінару (Львів, 17 вересня 2010 р.). – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – С. 57–58.